

Verslag ledengesprek 'Coronamaatregelen: 2G en vaccinatieplicht'

Zondag 9 januari 2022 gingen ongeveer 500 GroenLinkers online met elkaar in gesprek over de coronamaatregelen o.l.v. partijvoorzitter Katinka Eikelenboom. Het doel van dit gesprek was om van gedachten te wisselen over de vraag hoe GroenLinks zich zou moeten verhouden tot maatregelen als 2G en de vaccinatieplicht. De directe aanleiding voor het gesprek was de oproep van enkele leden aan de Tweede Kamerfractie van GroenLinks om steun te verlenen aan 2G. Eerder was vanuit werkgroep de Linker Wang juist een oproep gedaan om 2G-wetgeving niet te steunen.

De stelling die tijdens het gesprek centraal stond luidt: 'GroenLinks moet steun verlenen aan het opnemen van 2G in het pakket mogelijke maatregelen en zou – onder bepaalde voorwaarden – ook steun moeten verlenen aan een vaccinatieplicht.'

Om hier een geïnformeerd gesprek over te kunnen voeren, startte de bijeenkomst met inleidingen van verschillende sprekers: epidemioloog aan het RadboudUMC, Alma Tostmann; politiek analist en voormalig GroenLinks Europarlementariër, Joost Lagendijk; en promovenda politieke filosofie Josette Daemen. GroenLinks Tweede Kamerlid Lisa Westerveld lichtte de positie van de Tweede Kamerfractie toe. De bijdragen van verschillenden van hen waren voorafgaande aan het gesprek op schrift gedeeld met de deelnemers (zie onderaan de linkjes naar deze stukken).

Inleidingen sprekers

Alma Tostmann schetst kort de huidige situatie rondom het coronavirus. Door de Omikronvariant bevinden we ons nu op een verwarrend punt in de pandemie, aangezien de huidige lockdown vooruitloopt op de mogelijke impact van deze variant. Over 1 à 2 weken worden meer ziekenhuisopnames verwacht. Ondanks dat de Omikronvariant minder ziekmakend is, is een besmetting zeker niet zonder gevolgen. Waren mensen voorheen tot wel 80% beschermd tegen infectie na twee vaccinaties, gaat men bij de Omikronvariant uit van ongeveer 20% bescherming tegen infectie. De boostervaccins krikken dat tijdelijk op naar 50%.

Wat betreft 2G-beleid, is het volgens Tostmann belangrijk dat de overheid helder is over welke doelen zij ermee wil bereiken. Stel het doel is sectoren veilig openen op een manier waarop je besmettingen zoveel mogelijk tegenhoudt, dan is 2G in de huidige vorm niet genoeg omdat Omikron kan verspreiden ondanks vaccinatie. Dan zou een booster minstens nodig zijn om daartegen te beschermen en dan zou 2G+ (2G in combinatie met testen ofwel de booster) passender zijn bij dit doel. Is het doel het virus alleen rond laten gaan onder mensen die immuun zijn, dan is 2G genoeg, want gevaccineerden en herstelden zijn beschermd tegen ernstig ziek worden. Echter, dit is als doel enigszins een utopie, want het virus bereikt altijd ook de andere groepen (in dit geval de niet-immune – niet-gevaccineerde - groep), hooguit wat vertraagd.

Tostmann benadrukt verder het belang van een lange termijn versie op een samenleving met corona. Zij zou het kabinet adviseren om eerlijker te zijn over de grote mate van onzekerheid die er is en dus terughoudend te zijn met verwachtingen uit te spreken over het verloop van het virus en het effect van bepaalde maatregelen.

Joost Lagendijk krijgt het woord om te pleiten voor de stelling 'GroenLinks moet steun verlenen aan het opnemen van 2G in het pakket mogelijke maatregelen en zou – onder bepaalde voorwaarden – ook steun moeten verlenen aan een vaccinatieplicht.' Momenteel legt de TK-fractie volgens hem te veel nadruk op testen als maatregel om besmettingen te voorkomen en de samenleving weer deels te openen. Toegang beperken tot Nederlanders die genezen of gevaccineerd zijn, zoals een 2G-maatregel doet, dient in de eerste plaats om ongevaccineerden weg te houden van plaatsen waar ze het risico lopen om besmet te raken en dus bij te dragen aan de enorme druk op de zorg. Daarnaast is het ook een prikkel om mensen zich toch te laten vaccineren. Ten aanzien van een mogelijke vaccinatieplicht merkt hij op dat mensen het recht hebben om een preventieve prik te weigeren, tenzij daarmee het 'algemeen goed', namelijk de gezondheid van anderen en de algemene gezondheidstoestand, in gevaar komt. Lagendijk benadrukt bovendien dat het niet reëel is om in een situatie waarin zoveel onzekere factoren zijn, te vereisen, zoals de TK-fractie doet, dat er een waterdichte wetenschappelijke onderbouwing komt van 2G. Tot slot wenst hij dat GroenLinks het 'hyperindividualisme' van de vaccinatieweigeraars afwijst en de onderlinge solidariteit meer vooropstelt. Het recht op individuele vrijheid is niet onbeperkt en op dit moment zorgen ongevaccineerden voor een grote vrijheidsbeperking van de overgrote meerderheid gevaccineerden.

Josette Daemen vertelt waarom zij geen voorstander is van maatregelen als 2G of een vaccinatieplicht. Om te beoordelen of 2G-beleid een gerechtvaardigde inperking van grondrechten is, moet men zich allereerst afvragen of de maatregel een legitiem doel dient. De maatschappelijke kosten van deze maatregel zijn groot en het is onduidelijk of 2G substantieel zal bijdragen aan het doel om besmettingen en IC-opnames te beperken. Bovendien zijn er minder drastische maatregelen denkbaar om besmettingen en IC-opnames tegen te gaan. Alles afwegende is volgens haar de logische conclusie dat deze inperking van grondrechten niet te rechtvaardigen is. Ook de polarisatie in de samenleving, die 2G verder zou kunnen verdiepen, ziet Daemen als een belangrijk bezwaar tegen de maatregel.

Lisa Westerveld licht toe dat de TK-fractie van GroenLinks kritisch is over 2G, omdat de onderbouwing over de effectiviteit en noodzaak van de maatregel onvoldoende is. Zeker met de opkomst van de Omikronvariant verspreidt het virus zich veel sneller en zijn vaccins helaas minder effectief. Ook gevaccineerden besmetten elkaar en pas tegen de zomer zijn nieuwe vaccins tegen Omikron beschikbaar. Dat zet extra vraagtekens bij de effectiviteit van de aanpassing van het 3G-toegangsbewijs naar 2G. De TK-fractie van GroenLinks pleit voor

GROENLINKS

andere maatregelen, zoals het meer werk maken van preventie, het verhogen van de zorgcapaciteit, het ontzorgen van het personeel, het investeren in persoonlijk contact met ongevaccineerden en het investeren in testen voor toegang. Nieuwe inzichten en gespreksavonden als deze kunnen de GroenLinks-strategie vanzelfsprekend verrijken.

Vragen en reacties deelnemers

De deelnemers aan het gesprek konden vragen te stellen aan de sprekers via de chat. Vervolgens werden in break-out rooms met ongeveer 10 leden per groep doorgepraat over het onderwerp van de avond. Tot slot werden vijf poll vragen voorgelegd aan alle deelnemers om een idee te krijgen van de algemene tendens aan het einde van de avond.

Plenaire deel

In de chat kwamen gedurende de avond vragen, opmerkingen, leestips en reacties binnen. Een greep hieruit: Daemen krijgt de vraag of 2G in haar ogen wél deel kan uitmaken van een breder pakket maatregelen als aan alle voorwaarden zou worden voldaan die nodig zijn voor een inperking van grondrechten. Zij stelt dat het haar verstandig lijkt dan toch eerst andere maatregelen te proberen, die grondrechten minder inperken. En dan nog kun je principieel tegen een grondrecht beperkende maatregel als 2G zijn. Een andere deelnemer vraagt hoe zij aankijkt tegen het idee dat individuele keuzes van mensen ook consequenties mogen hebben voor die mensen. Daemen wijst erop dat lang niet altijd sprake is van een goed geïnformeerde vrije keuze om niet te vaccineren. Veelal spelen onwetendheid, angst, wantrouwen, sociale normen etc. een rol. Het is dan best hardvochtig om mensen toch op basis van die keuze uit te sluiten van een deel van de samenleving.

Lagendijk krijgt de vraag waarom iemand zijn ongevaccineerde vriend niet meer mee zou mogen nemen naar een festival, ook niet als deze van tevoren een test doet. Lagendijk licht toe dat hij zeker niet van mening is dat 2G overall ingezet zou moeten worden. Voor festivals kan het prima zijn om 1G in te zetten. Hij krijgt ook de vraag hoe hij aankijkt tegen de lichamelijke integriteit. Hij verdedigt de stelling dat er situaties kunnen zijn waarin het algemeen belang/de maatschappelijke gezondheid boven de lichamelijke integriteit gaat en het in zijn ogen gerechtvaardigd is om mensen bijvoorbeeld een vaccinatieplicht op te leggen. Westerveld krijgt de vraag of zij de signalen over uitgestelde behandelingen ook krijgt en hoe zij hiernaar kijkt. Dit beaamt zij en wijst ook op de druk op de geestelijke gezondheidszorg. Dit zijn reële zorgen en daarom heeft de fractie ook nagedacht welke maatregelen zij sowieso zou steunen die de druk op de zorg kunnen verlichten.

Break-out rooms

Met ongeveer 10 deelnemers per groep wordt onder leiding van een gespreksleider doorgesproken aan de hand van een aantal vragen. Vind jij dat GroenLinks 2G-beleid moet steunen? Vind jij dat GroenLinks - onder voorwaarden- een vaccinatieplicht moeten

GROENLINKS

steunen? Welke uitgangspunten en waarden vind je belangrijkst voor GroenLinks in de beoordeling van het coronabeleid?

Uit de gespreksverslagen blijkt dat een merendeel van de deelnemers om zowel praktische als morele bezwaren tegen 2G beleid en een vaccinatieplicht is. In veel subgroepen, ondersteunen deelnemers hun argumenten met persoonlijke verhalen over de effecten van de lockdown, het krijgen van corona, het werken in essentiële beroepen, het verliezen van dierbaren en het aan den lijve ondervinden van polarisatie in eigen kring, maar ook over persoonlijke overwegingen om zich niet te laten vaccineren, wantrouwen in de overheid en de media. Ook wordt in meerdere groepen gesproken over het belang van het optimaal gebruik maken van de huidige 'gereedschapskist', zoals informatievoorziening, mondkapjes, preventie, ventilatie en andere basismaatregelen. Waarden die veel genoemd werden waren: solidariteit, lichamelijke integriteit en menselijkheid.

Pollvragen

Na de gesprekken in subgroepen sluiten we gezamenlijk af met een aantal poll-vragen aan alle deelnemers. Eikelenboom benadrukt nogmaals dat dit geen formele ledenraadpleging is en dat we niet weten of de deelnemers vanavond een representatieve afspiegeling vormen van de leden. Deze poll-vragen zijn bedoeld om iedereen de kans te geven zich uit te spreken over de belangrijkste stellingen van de avond, omdat verschil van mening hierover immers ook de aanleiding was om dit gesprek te organiseren. De poll-vragen luiden als volgt:

- Ik vind dat GroenLinks in de aanpak van de coronaepidemie moet inzetten op alternatieven voor het coronatoegangsbewijs.
- Ik vind dat er drang ingezet mag worden om te zorgen dat mensen zich laten vaccineren of de booster halen.
- Ik vind dat er voor toegang tot bijvoorbeeld restaurants of het zwembad onderscheid gemaakt mag worden tussen gevaccineerden en ongevaccineerden, en dat een negatieve testuitslag onvoldoende is.
- Ik vind dat GroenLinks moet instemmen met een aanscherping van 3G naar 2G, ook al weten we niet hoe dat precies uitpakt.
- Ik vind dat GroenLinks een vaccinatieplicht moet steunen.

De eerste stelling roept discussie op. Het is niet voor iedereen duidelijk wat hier wordt bedoeld, dus die laten we hier even buiten beschouwing. Uit de antwoorden blijkt dat 55% van de deelnemers vindt dat er geen drang ingezet mag worden om te zorgen dat mensen zich laten vaccineren of de booster halen. Tevens vindt een meerderheid van de deelnemers (59%) dat er voor toegang tot bijvoorbeeld restaurants of het zwembad geen onderscheid gemaakt mag worden tussen gevaccineerden en ongevaccineerden. Van de deelnemers vindt 62% dat GroenLinks niet moet instemmen met een aanscherping van 3G naar 2G en eveneens vindt een meerderheid (71%) van de deelnemers dat GroenLinks geen vaccinatieplicht zou moeten steunen.

GROENLINKS

Schriftelijke input

Deelnemers konden o.a. door te mailen naar vrAGEN@groenlinks.nl ook nog feedback geven op de stelling. Over het steunen van de invoering van 2G kwamen wisselende reacties binnen. Tegen de invoer waren leden omdat het voor schijnveiligheid zou zorgen, polarisatie in de hand zou werken en praktisch lastig uitvoer zou zijn. Voor de invoer waren leden, omdat het deel kan uitmaken van breder pakket, omdat het iedereen (in het bijzonder chronisch/langdurig zieken) meer vrijheid zou geven. Over het -onder voorwaarden- steunen van de invoering van een vaccinatieplicht waren de meningen ook verdeeld. Voor de invoer waren leden omdat keuzevrijheid niet altijd voor de algemene gezondheidstoestand gaat. Wel zouden er goede uitzonderingen moeten zijn voor mensen die om medische redenen niet gevaccineerd kunnen worden. Tegen de invoer waren leden omdat dwang hen tegenstaat, zij meer heil zien in voorlichting en vaccins niet 100 procent effectief zijn. Wel zouden volgens sommigen gevaccineerden voorrang in de zorg moeten krijgen. Naast feedback op de stelling gaven leden via de mail aan aandacht te willen voor de kwaliteit van mondklappers en de aanpak van buurlanden, de problemen van MKB'ers, het belang van ventilatie en preventie.

GROENLINKS

Bijlage: Uitnodiging bijeenkomst en achtergrondinformatie

Goedenavond,

Je hebt je onlangs aangemeld voor het ledengesprek 'Coronamaatregelen: 2G en vaccinatieplicht'. Deze online bijeenkomst vindt plaats op 9 januari om 20.00 uur. We hebben besloten om de bijeenkomst iets langer door te laten lopen, tot 21.45 uur. Bijna 800 mensen hebben zich aangemeld voor dit gesprek en op deze manier hebben we iets meer ruimte interactie.

Zondag kan je vanaf 19.55 uur inloggen via [Zoom](https://zoom.us/j/98044495253): <https://zoom.us/j/98044495253>

Programma

20.00 – 20.15 uur:

Welkom door [Katinka Eikelenboom](#) (Partijvoorzitter)

Korte toelichting op de huidige coronasituatie door [Alma Tostmann](#) (Epidemioloog Radboudumc)

20.10 - 20.50 uur:

Stelling: GroenLinks moet steun verlenen aan het opnemen van 2G in het pakket mogelijke maatregelen en zou – onder bepaalde voorwaarden – ook steun moeten verlenen aan een vaccinatieplicht

Sprekers:

[Joost Lagendijk](#) (Journalist en voormalig GroenLinks Europarlementariër)

[Josette Daemen](#) (Promovenda politieke filosofie Universiteit Leiden)

Reactie vanuit de Tweede Kamerfractie: [Lisa Westerveld](#) (Tweede Kamerlid GroenLinks). Aan het eind van dit programmadeel is er ruimte voor enkele vragen vanuit de deelnemers.

20.55 – 21.30: Gesprek in kleinere groepen in break-out rooms

21.30 – 21.45: Reflectie op het gesprek en afsluiting

Leesvoer

Om je in te lezen voor het ledengesprek bieden we vier stukken aan:

- De bijdrage van Gied ten Berge, John Hontelez, Joost Lagendijk en Leo

Platvoet: ['GroenLinks moet 2g steunen en vaccinatieplicht aan de orde stellen'](#)

- De bijdrage van Josette Daemen: ['Afwegingskader voor een sociaal en democratisch coronabeleid.'](#)

- De bijdrage van Lisa Westerveld en Thomas Drissen: ['Afwegingskader coronabeleid Tweede Kamerfractie: het hoofd koel, het hart warm'](#)

- [Het twistgesprek over de coronapas](#) tussen Josette Daemen en Eric Boot, gepubliceerd in het NRC Handelsblad op 18 september 2021